

Les grans revistes dels anys 1920 i 1930

Josep Maria Lladó

El savi doctor aragonés-universal, Santiago Ramon i Cajal, catedràtic d'Histologia i mestre de diverses generacions d'especialistes en la matèria, i l'any 1906 Premi Nobel de medicina, es lamentava sovint del fet que "tantos ríos se pierdan en el mar". Es referia a aquelles persones de talent natural, d'autèntica valua, que no havien rebut, ni reben, la consideració que mereixen.

El mateix podriem dir de moltes iniciatives ben intencionades i ben orientades, i per tant, de grans possibilitats, que en el decurs del temps s'han anat desinflant fins desaparèixer del tot, malgrat llur importància cultural, social, ciutadana i fins i tot política. De tot això, i concretament a Catalunya, en tenim una llarga i trista experiència, perquè, si és tanmateix cert que, a causa de l'adveniment del franquisme, i durant prop de quaranta anys, un nombre considerable –per no dir totes– d'aquelles realitzacions van morir el 1939, cal dir també que en altres ocasions, i ens referim a les anteriors del 1939, i després, han quedat a mig camí, per manca de continuïtat que moltes d'aquelles iniciatives, ja convertides, moltes d'elles en realitat, mereixien i exigien.

És per aquesta raó, motiu de satisfacció assistir a la publicació del número 100 d'aquests magnífics "Quaderns", de Sabadell; una revista digna, ben pensada, ben feta i ben escrita, a la qual, gràcies als seus promotors, he tingut l'honor d'haver col·laborat darrerament alguna vegada.

Els anys 1920 i 1930

Els anys 1920 i 1930 foren pletòrics a Catalunya en aquest important aspecte de la publicació de revistes, de considerable contingut i d'un elevat esperit cultural i patriòtic. N'esmentaré algunes, com per exemple, "Revista de Catalunya", "La Revista", "La nova revista", "D'ací i d'allà", "La paraula cristiana", "Criterion", sense oblidar "Pel & Ploma" de l'època modernista, publicació que l'escriptor Josep Pla, sempre tant exigent, considerava com "la millor de les revistes catalanes de tots els temps". I no oblidem "L'amic de les arts", feta a Sitges per Josep Carbonell, Josep V. Foix, Cassanyes i Salvador Dalí, ni el setmanari "Mirador", autèntic mirador i observador de l'actualitat literària, artística i política, no tan sols del nostre país,

sinó de tot el món particularment d'Europa. Recordo molt bé que el nostre gran poeta Josep Maria de Sagarra, en parlar d'aquella plèthora de publicacions, deia: "En constatar-la, és com si em plugués mel a les orelles".

Si l'any 1904, i editada per l'Orfeó, va aparèixer la "Revista Musical Catalana", que afortunadament segueix vigent, el 1915 va néixer, també a Barcelona, "La Revista" que va fundar i dirigir el gran poeta Josep Maria Lòpez Picó. Una publicació d'un cert tó modernista, que va tenir continuïtat, tallada per les lamentables i tràgiques circumstàncies que tots hem conegut i molts de nosaltres patit, del 1936. Durant molt temps, l'assessor de "La Revista" fou un altre poeta important: Joaquim Folguera. Home molt intel·ligent i d'una extensa i sòlida cultura, va impulsar, a través d'aquelles pàgines, el moviment avantgardista a casa nostra. Malauradament, Joaquim Folguera, nascut el 1893, que sofria d'invalidesa, ens va deixar el 1919 quan només tenia vint-i-sis anys. A la llista de col·laboradors de "La Revista" hi figuraven persones de tant relleu com Carles Riba, Josep Farran i Mayoral, Manuel Reventós, Alexandre Plana, Agustí Esclasans, Lluís Nicolau d'Oliwer, Josep Maria Junoy, Joan Estelrich, i el dibuixant i pintor Josep Obiols mentre molts altres més.

La Revista de Catalunya

El 1924 neix "Revista de Catalunya" sota la direcció de l'historiador, periodista i polític Antoni Rovira i Virgili. El seu objectiu essencial era el de la defensa de la nostra cultura, i comptava amb escriptors de la categoria de Carles Soldevila, Melcior Font, Josep Pla, Domènec Guansé, Tomàs Garcés, Prudenci Bertrana, Feliu Elies, Lluís Nicolau d'Olwer, Carles Pi i Sunyer. La història de "Revista de Catalunya" és plena de vicissituds. Per dificultats de tipus econòmic hagué de desaparèixer el 1929, però regresa l'any següent, sota la direcció de l'historiador Ferran Soldevila. El redactor en cap i coordinador era el sabadellenc Joan Prat, literàriament més conegut per Armand Obiols. "Revista de Catalunya" es va mantenir fins el 1939, sota l'ègida de la "Institució de les Lletres Catalanes", i tingué continuïtat a París, sota l'impuls del aleshores naixent "Fundació Ramon Llull", disposada sempre a defensar la nostra cultura, malgrat les adverses circumstàncies. El darrer número fou, a instàncies del govern fran-

quista, confiscat i destruït per la Gestapo. Però "Revista de Catalunya" no es va rendir; continuà la seva publicació a Mèxic, i ara, d'ençà d'uns anys, altra vegada a Barcelona.

La Nova Revista

El 1927 apareix una altra gran revista de publicació mensual: "La Nova Revista", fundada i dirigida per Josep Maria Junoy. Dedicada especialment a les arts plàstiques, publicava nombroses il·lustracions, i hi col·laboraven assíduament el mestre Pompeu Fabra, Carles Soldevila, Carles Riba i altres prestigiosos escriptors. Revista molt ben orientada i molt ben feta, publicà el seu darrer número, el 32, l'any 1929. Fou una llàstima, però es va plantejar l'imponderable: l'economia.

La paraula cristiana

Cal esmentar també d'aquells temps "La paraula cristiana", revista d'interessant i dons contingut, dirigida pel periodista i poeta Josep Maria Capdevila, que anys després seria director del diari "El Matí". "La Paraula Cristiana", apareguda el 1925, va deixar d'existir, com tantes altres coses importants i estimades, el tràgic estiu de 1936. Hi col·laboraven el pare caputxí, Miquel d'Esplugues, amb el canonge doctor Josep Maria Llovera, i el també canonge Joan B. Manyà, al costat del geògraf Pau Vila, del pintor i crític d'art Rafael Benet, Josep Maria Batista i Roca, Josep Maria Junoy, i molts més.

Criterion

Amb la mateixa orientació de "La paraula cristiana", va aparèixer l'any 1925 la revista "Criterion". Sortia cada trimestre i el seu artífex principal era l'incansable i cultíssim pare Miquel d'Esplugues. Desapareguda "Criterion" el 1936 per raons que són de suposar, la seva publicació fou represa, gairebé en la clandestinitat, pel també pare caputxí Basili de Rubí, dedicada, com sempre, a temes literaris, històrics i pedagògics. Per dificultats econòmiques, "Criterion" desaparegué el 1969 després d'haver publicat trenta sis números.

D'Ací i d'Allà

Aquesta també important revista catalana va néixer el 1918 i aparegué fins el 1936. El seu primer director fou el poeta Josep Carner. Del 1919 al 1924, el director fou Joaquim Folch i Torres, i després Carles Soldevila. Revista moderna, d'estil europeu i modernista, publicava moltes fotografies. A remarcar, el número especial que l'any 1934, "D'ací i d'allà" va dedicar a l'art d'avantguarda. El seu darrer director fou Antoni Lòpez Llausàs, editor i propietari de "Llibreria Catalònia". de publicació mensual fins el desembre de 1931, es convertí en revista trimestral fins que va desaparèixer, com ja és de suposar, el 1936.

Revista de Sabadell

En aquesta breu panoràmica dels anys plètòrics de publicacions catalanes d'altres temps, no podem oblidar-nos de l'existència de la "Revista d'Olot" de la "Revista de Girona", que encara es publica, ni de "La Revista de Sabadell", fundada com tots vosaltres sabeu, per l'escriptor Manuel Ribot i Serra el qual, nascut a Sabadell el 1859, només tenia vint anys quan fundà el primer Centre Catalanista que hi ha hagut a la vostra ciutat, i quan en tenia vint-i-cinc fundà aquella Revista. No vaig tenir l'honor i la satisfacció de conèixer personalment Ribot i Serra, perquè va morir el 1925, quan jo tenia catorze anys, però un altre sabadellenc il·lustre i gran amic meu, el periodista Joan Costa i Deu, home sempre molt ben documentat i dotat de prodigiosa memòria, me'n parlava molt sovint.

És molt probable, per no dir gairebé segur, que en aquesta relació de revistes catalanes, m'hagi oblidat molts títols i moltes coses. Però sí que vull subratllar, a més de la importància d'aquelles publicacions, l'entusiasme, el mèrit i l'eficàcia dels que publiquen i dirigeixen la revista "Quadern" que ara compleix el centenari pel que respecta el nombre d'edicions. Que per molts anys pogueu continuar en aquesta tasca tant digna, meritòria, cultural i patriòtica.

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL

COMA

PASTISSERIA • BOMBONERIA • GRANJA
VIA MASSAGUÉ, 45 BIS - TEL. 727 34 70

GRANJA • PASTISSERIA
PASSEIG DE LA PLAÇA MAJOR, 59 - TEL. 725 79 77
08201 SABADELL

MONISTROL

Passeig de la Plaça Major, 6
Telèfon 725 49 25
SABADELL